

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. lapkričio 17 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukavinienės, Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir Egidijos Tamošiūnienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal atsakovės A. M. kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gruodžio 22 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Lazdijų šiluma“ ieškinį atsakovei A. M. dėl teisės taikyti pasirinktą šilumos paskirstymo metodą pripažinimo, tretieji asmenys, nepareišiantys savarankiškų reikalavimų, ieškovės pusėje: uždaroji akcinė bendrovė „Baltisches Haus“, uždaroji akcinė bendrovė „Mentalumas“, Lazdijų rajono savivaldybės administracija; tretieji asmenys, nepareišiantys savarankiškų reikalavimų, atsakovės pusėje: V. M., R. B., S. B., J. Z., A. S., S. P., R. B., J. R. P., Z. T., E. M., P. M., V. Z. V. M., D. N.-R., V. V., A. S., A. S., R. S., R. R., R. K., I. P., H. R., D. K.; išvadą teikianti institucija Valstybinė energetikos reguliavimo tarnyba.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių ginčų dėl šilumos paskirstymo pastate esančių butų ir kitų patalpų savininkams nagrinėjamą teisme, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė UAB „Lazdijų šiluma“ kreipėsi į teismą su ieškiniu, prašydama: 1) pripažinti, kad paskirstydama šilumos energiją pastate, esančiame (duomenys neskelbtini), ieškovė turėjo ir pagal esančią situaciją turi teisę taikyti šildymo ir karšto vandens sistemą bei įrengtus atsiskaitomuosius apskaitos prietaisus atitinkantį metodą Nr. 4 kartu su metodu Nr. 5; 2) pripažinti, kad atsakovės reikalavimas nuo 2007 m. liepos 1 d. perskirstyti vykdytą šilumos paskirstymą pagal metodą Nr. 4 ir ateiptyje taikyti metodą Nr. 4 yra neteisėtas ir turi būti atmestas.
3. Nurodė, kad atsakovė yra buto, esančio daugiabučiame gyvenamajame name (duomenys neskelbtini) (toliau – Gyvenamasis namas), savininkė. Nuo 2007 m. liepos 1 d. bendras Gyvenamojo namo suvartotas šilumos kiekis buvo skirstomas pagal metodą Nr. 4 ir metodą Nr. 5. Atsakovė 2018 m. gegužės 22 d. kreipėsi į tuometinę Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją (toliau – Komisija) dėl vartojimo ginčo, kilusio tarp jos ir šilumos tiekėjos UAB „Lazdijų šiluma“, išsprendimo dėl šilumos paskirstymo Gyvenamajame name ir mokesčių už šilumos energiją perskaičiavimo. Komisija 2018 m. rugpjūčio 30 d. nutarimu Nr. O3E-265 (toliau – ir Nutarimas), išnaginėjusi vartojimo ginčą, nutarė: 1) įpareigoti UAB „Lazdijų šiluma“ atlikti nuo 2007 m. liepos 1 d. vykdyto šilumos paskirstymo perskirstymą pagal labiausiai Gyvenamojo namo situaciją atitinkantį šilumos paskirstymo metodą Nr. 4 ir ateiptyje taikyti metodą Nr. 4 Gyvenamajame name suvartotai šilumai paskirstyti; 2) perskaičiuoti ir grąžinti atsakovei permokas nuo 2007 m. liepos 1 d. už visą laikotarpį, kai šiluma Gyvenamajame name buvo skirstoma neteisingai (ne pagal metodą Nr. 4). Komisija iš Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. kovo 22 d. nutarties, priimtą civilinėje byloje [Nr. e2A-142-186/2018](#), nustačiusi, kad Gyvenamojo namo pirmame aukšte esančios negyvenamosios patalpos (parduotuvė), kurios tuo metu priklausė UAB „Baltisches Haus“, buvo neteisėtai atjungtos nuo centralizuotos šildymo sistemos, laikė, kad šių negyvenamųjų patalpų savininkė išliko centralizuotai tiekiamos šilumos vartotoja, dėl to metodas Nr. 5, kuris taikomas, kai pastate yra butų ir (ar) kitų patalpų, teisėtai atjungtų nuo pastato bendrosios šildymo sistemos, ginčo atveju negalėjo ir negali būti taikomas Gyvenamajame name suvartotai šilumai paskirstyti.
4. Komisijai priėmus 2018 m. rugpjūčio 30 d. nutarimą Nr. O3E-265, ieškovė, nesutikdama su šiuo nutarimu, kreipėsi į teismą, prašydama iš esmės išnagrinėti tarp jos, kaip energetikos įmonės, ir atsakovės, kaip vartotojos, kilusį ginčą ir tenkinti ieškinio reikalavimus, nurodytus šios nutarties 2 punkte. Nurodė, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijai 2019 m. sausio 21 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje [Nr. e3K-3-61-313/2019](#), pakeitus Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartį ir nutarus nutraukti civilinės bylos dalį dėl reikalavimo pripažinti, kad UAB „Baltisches Haus“ neteisėtai atjungė negyvenamųjų patalpų, esančių (duomenys neskelbtini), šildymo sistemą nuo centrinės šildymo sistemos, skundžiamas Komisijos nutarimas liko grindžiamas negaliojančia Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartimi.
5. Atsižvelgiant į tai, kad Gyvenamojo namo bendraturčiai ir patalpų savininkai nebuvo priėmę bendro sprendimo dėl šilumos energijos kiekio paskirstymo metodo pasirinkimo, šilumos energijos paskirstymo metodą turėjo nustatyti šilumos tiekėjas, parinkdamas faktinę situaciją labiausiai atitinkantį metodą (Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalis). Ieškovė, įvertinusi tai, kad negyvenamųjų patalpų (parduotuvės) Gyvenamajame name savininkas yra atsijungęs nuo centralizuotų šildymo sistemų ir šilumos energija į šiam subjektui priklausančias negyvenamasias patalpas netiekia, taip pat įvertinusi tai, kad po negyvenamųjų patalpų rekonstrukcijos 2003 m., dėl kurios buvo gautas gyventojų sutikimas ir kuriai atlikti buvo išduotas statybos leidimas, kurios metu įrengta patalpų apšildymo elektra sistema ir išduotas pripažinimo tinkamu naudoti aktas, nusprendė, kad šilumos energija Gyvenamajame name turi būti skirstoma pagal faktinę situaciją labiausiai atitinkančius metodus Nr. 4 ir Nr. 5.
6. Komisijos įpareigojimas ieškovei perskaičiuoti ir grąžinti atsakovei permokas nuo 2007 m. liepos 1 d. už visą laikotarpį, kai šiluma Gyvenamajame name buvo skirstoma ne pagal metodą Nr. 4, yra nepagrįstas, nes atsakovė nepateikė jokių savo patirtus nuostolius patvirtinančių įrodymų, t. y. neįrodė, jog dėl to, kad negyvenamųjų patalpų (parduotuvės) savininkas atjungė negyvenamasias patalpas nuo centrinės šildymo sistemos, ji būtų permokėjusi už šilumos energiją – sumokėjusi už šilumos energiją daugiau, nei jos faktiškai sunaudojo. Be to, atsižvelgiant į tai, kad reikalavimams dėl žalos atlyginimo taikytinas sutrumpintas trejų metų ieškinio senaties terminas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.125 straipsnio 8 dalis), šis terminas taikytinas ir sprendžiant dėl įpareigojimo perskaičiuoti šilumos suvartojimo paskirstymą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Alytaus apylinkės teismas 2020 m. rugpjūčio 5 d. sprendimu tenkino ieškinio reikalavimus: pripažino, kad paskirstydama šilumos energiją pastate, esančiame (duomenys neskelbtini), ieškovė turėjo ir pagal esamą situaciją turi teisę taikyti šildymo ir karšto vandens sistemą bei įrengtus atsiskaitomuosius apskaitos prietaisus atitinkantį metodą Nr. 4 kartu su metodu Nr. 5; pripažino, kad atsakovės reikalavimas nuo 2007 m. liepos 1 d. persikirstyti vykdytą šilumos paskirstymą pagal metodą Nr. 4 ir atiteityje taikyti metodą Nr. 4 yra neteisėtas ir atmestinas; priteisė iš atsakovės ieškovėi 5300 Eur, o trečiajam asmeniui UAB „Baltisches Haus“ 363 Eur išlaidų advokato teisinei pagalbai apmokėti atlyginimą; priteisė iš atsakovės valstybei 140,59 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
8. Teismas nustatė, kad skundžiamas Komisijos nutarimas buvo priimtas išnagrinėjus ginčą išankstinio ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka. Nutarimas grindžiamas išimtinai Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartimi, kuria buvo konstatuota, jog pastate esančių ir šiuo metu UAB „Mentalumas“ priklausančių negyvenamųjų patalpų šilumos vartojimo įrenginių atjungimo nuo pastato šilumos tinklų procedūra nėra baigta teisės aktų nustatyta tvarka. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. sausio 21 d. nutartimi pakeitus Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartį ir nutraukus civilinės bylos dalį, kuria nuspręsta, kad patalpų šilumos vartojimo įrenginių atjungimo nuo pastato centrinės šildymo sistemos procedūra nėra baigta teisės aktų nustatyta tvarka, ginčijamas Komisijos Nutarimas liko grindžiamas negaliojančia apeliacinės instancijos teismo nutarties dalimi. Jokių kitų neteisėtų ieškovės veiksmų atsakovė Komisijai nenurodė, o Komisija pastate suvartotos šilumos paskirstymą vertino išimtinai tik Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutarties aspektu, joks kitas tyrimas nebuvo atliekamas. Kadangi išankstine ne teismo tvarka nagrinėto ginčo ribos apibrėžia ir šios bylos nagrinėjimo ribas, pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutarties dalis, kuria grindžiamas Komisijos Nutarimas, yra panaikinta, nusprendė, kad tai sudaro pagrindą pripažinti ginčijamą Komisijos Nutarimą neteisėtu ir nepagrįstu bei tenkinti ieškinio reikalavimus.
9. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad 2015 m. Komisija nagrinėjo atsakovės sutuoktinio V. M. prašymu inicijuotą vartojimo ginčą dėl šilumos paskirstymo pastate laikotarpiu nuo 1998 m. iki 2015 m., jį išnagrinėjusi 2015 m. birželio 15 d. priėmė sprendimą, padarydama išvadą, kad ji nėra kompetentinga pasisakyti dėl patalpų atjungimo nuo centralizuotos šildymo sistemos teisėtumo. Kadangi dėl šio Komisijos 2015 m. birželio 15 d. sprendimo peržiūrėjimo nebuvo kreiptasi į Vilniaus apygardos teismą, jis yra įsigaliojęs (Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 34 straipsnio 17 dalis). Teismas vertino, kad ginčo atveju teisinė ir faktinė situacija, lyginant ją su buvusiu 2015 m., nepasikeitė – Komisija yra nekompetentinga pasisakyti dėl ginčo patalpų atjungimo nuo centralizuotos šildymo sistemos teisėtumo ir šis Komisijos sprendimas yra įsigaliojęs.
10. Pirmosios instancijos teismas taip pat nustatė, kad ieškovėi nėra pateiktas [CK](#) nustatyta tvarka priimtas sprendimas dėl pastato šilumos vartotojų pasirinkto Komisijos (šiuo metu – Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – ir Taryba)) rekomenduoto taikyti metodo, nors ieškovė ne kartą prašė pateikti tokį sprendimą. Toks sprendimas nebuvo pateiktas ir Komisijai kartu su atsakovės prašymu nagrinėti tarp energetikos įmonės ir atsakovės, kaip vartotojos, kilusį ginčą išankstine ne teismo tvarka. Į bylą pateiktas vieno iš ginčo pastate esančių patalpų savininko raštas patvirtina, kad klausimas dėl pastate suvartotos šilumos paskirstymo metodo pasirinkimo nebuvo sprendtas ir sprendimas [CK](#) nustatyta tvarka nebuvo priimtas.
11. Teismas nustatė, kad Komisija, susipažinusi su dokumentais dėl pastato šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemos, nustatė, jog, atsižvelgiant į tai, kad ginčo pastate yra įrengtas šilumos punktas ir įvadinis šilumos apskaitos prietaisas, metodas Nr. 4 labiausiai atitiko ir atitinka pastato šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemą bei įrengtus atsiskaitomuosius šilumos apskaitos prietaisus, o metodas Nr. 5 suvartotai šilumai skirstyti galėtų būti taikomas tik tais atvejais, kai pastate yra nuo centralizuotos šildymo sistemos atjungtų butų ar kitų patalpų. Teismas nusprendė, kad byloje nėra jokių duomenų, patvirtinančių metodo Nr. 5 taikymo negalimumą.
12. Byloje nėra ginčo dėl to, kad Gyvenamajame name esančios negyvenamosios patalpos (parduotuvė) yra atjungtos nuo centralizuotai tiekiamos šilumos sistemos. Negyvenamųjų patalpų savininkas atsijungimo faktą yra įregistravęs viešame registre. Pačios negyvenamosios patalpos atjungtos nuo bendros Gyvenamojo namo šildymo sistemos 1998 m., t. y. daugiau nei prieš 20 metų. Nors dalies dokumentų nėra išlikę, tačiau byloje esantys dokumentai patvirtina, kad ginčo atveju nėra jokie pagrindai kvestionuoti negyvenamųjų patalpų atjungimo nuo centrinio šildymo sistemos teisėtumą.
13. Teismas nustatė, kad 2002 m. buvęs patalpų savininkas (UAB „Baltisches Haus“), įsigijęs ginčo patalpas, inicijavo patalpų rekonstrukciją. Pastate esančių butų savininkai balsų dauguma 2002 m. pritarė patalpų rekonstrukcijai pagal projektą, pagal kurį patalpos atjungtos nuo pastato centrinės šildymo sistemos, parduotuvės patalpos šildomos elektriniais šildymo prietaisais. UAB „Baltisches Haus“ gavo atitinkamą statybos leidimą pagal parengtą projektą, kurį 2003 m. kovo 27 d. išdavė Lazdijų rajono savivaldybės administracija, pritarė patalpų rekonstrukcijai, įskaitant patalpų šildymą elektriniais prietaisais, o ne iš centrinio šildymo sistemos. 2003 m. savivaldybėms buvo priskirta priimti sprendimus dėl daugiabučių namų atskirų butų ar kitų patalpų šildymo būdo pakeitimo (Komisijos 2015 m. birželio 15 d. raštas). Ieškovė 2003 m. kovo 26 d. raštu suderino ginčo patalpų rekonstrukcijos projektą. 2003 m. liepos 4 d. Pripažinimo tinkamu naudoti aktu patalpų rekonstrukcija pripažinta užbaigta ir tinkama. Visi statybos užbaigimo procedūrose dalyvaujantys asmenys (Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos, Valstybinės energetikos inspekcijos, savivaldybės administracijos atstovai) pripažino patalpų rekonstrukciją tinkama ir atitinkančia projektą.
14. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad byloje esantys Komisijos 2015 m. birželio 15 d. sprendimas, Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos 2015 m. kovo 20 d. raštas, Valstybinės energetikos inspekcijos 2015 m. vasario 18 d. raštas patvirtina, kad 2015 m. duomenų apie patalpų atjungimo neteisėtumą nebuvo. Po 2015 m. jokių naujų duomenų neatsirado.
15. Teismas iš Nekilnojamojo turto registro duomenų nustatė, kad viešame registre nurodyta negyvenamųjų patalpų šildymo sistema – vietinis centrinis šildymas, t. y. patalpų savininkas yra įregistravęs atsijungimą nuo centralizuoto šildymo. Pagal Nekilnojamojo turto registro pateiktus duomenis, patalpų šildymo būdo iš „centrinis šildymas iš centralizuotų sistemų“ į „vietinis centrinis šildymas“ pakeitimas turėjo būti įregistruotas Nekilnojamojo turto registre dar 2006 m., o 2017 m. kovo 9 d. Nekilnojamojo turto registre buvo tik ištaisyta techninė klaida.
16. Pirmosios instancijos teismas nustatė, ir teismų praktikoje pripažįstama, kad teisėto atsijungimo nuo centralizuoto šildymo ir karšto vandens tiekimo momentu laikytinas šio fakto įregistravimas Nekilnojamojo turto registre, ir šis faktas siejamas būtent su fakto išviešinimu šilumos tiekimo įmonei. Nagrinėjamu atveju šilumos tiekimo įmonei patalpų atsijungimo faktas buvo žinomas, patalpų rekonstrukcijos užbaigimo procedūra baigta 2003 metais. Pastate esančių patalpų savininkams patalpų atjungimo faktas buvo žinomas nuo 2002 metų. Pastate esančių butų savininkų iniciatyva 2015 m. parengtame pastato atnaujinimo techniniame projekte nurodyta, kad patalpų šildymo sistema atjungta nuo bendros pastato šildymo sistemos ir turi savo šilumos šaltinį.
17. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl šilumos paskirstymo perskaičiavimo, nurodė, kad teismų praktikoje ginčai dėl patiekto šilumos kiekio paskirstymo daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, t. y. dėl jiems tenkančios apmokėti dalies dydžio, pripažįstami ginčais dėl nuostolių, patirtų sumokėjus už kito asmens sunaudotą šilumos energiją, atlyginimo. Todėl šiame ginče visų pirma turėjo būti nustatyta, kad dėl netinkamo šilumos paskirstymo metodo taikymo atsakovė patyrė nuostolių, t. y. sumokėjo už šilumos energiją daugiau, nei jos faktiškai sunaudoto, arba sumokėjo už dalį šilumos energijos, už kurią turėjo mokėti UAB „Baltisches Haus“ (šiuo metu – UAB „Mentalumas“). Teismas nustatė, kad atsakovė nėra pateikusi jokių įrodymų, patvirtinančių, jog ji patyrė nuostolių. Teismas nurodė, kad atsakovė už buvusią patalpų savininkę UAB „Baltisches Haus“, kuri faktiškai negavo šilumos energijos iš pastato centrinės šildymo sistemos, jokių įmokų nemokėjo, nes

pastatui paprasčiausiai buvo tiekama mažiau šilumos energijos, nei jos būtų buvę tiekta, jei ginčo patalpų savininkas būtų buvęs tiekiamo šildymo iš centralizuotų sistemų vartotojas. Atitinkamai atsakovės siekio mokėti mažiau, nei ji faktiškai suvartoja, įgyvendinimas, teismo vertinimu, reikštų jos nepagrįstą sutaupymą kito asmens sąskaita.

18. Ieškovė į civilinę bylą pateikė dokumentus, patvirtinančius, kad dėl patalpų atjungimo nuo centrinio šildymo sistemos atsakovė objektyviai jokių nuostolių patirti negalėjo (specialių žinių turinčio asmens nepriklausomo tyrimo ataskaita). Nuo 2007 metų liepos 1 d. taikomas šilumos energijos kiekio paskirstymas vartotojams, vadovaujantis metodu Nr. 4 ir metodu Nr. 5, labiausiai atitiko ir atitinka faktinį šilumos paskirstymo tipą. Pastatas buvo atnaujintas 2016 m. Po pastato atnaujinimo šilumos suvartojimas pastate sumažėjo beveik per pusę, t. y. ne patalpų atjungimas nuo bendros pastato šildymo sistemos lėmė pastate suvartojamos šilumos kiekį, o prastos pastato išorinių atitvarų terminės charakteristikos.
19. Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į tai, kad atsakovė patalpas pastate įsigijo 2013 m. spalio 16 d., nusprendė, kad Komisija neturėjo jokio teisinio pagrindo priimti sprendimo perskaičiuoti ir grąžinti permokas atsakovei už laikotarpį nuo 2007 m. liepos 1 d.
20. Įvertinęs tai, kad ieškovės atstovė teikė teises konsultacijas, dalyvavo teismo posėdžiuose, kurių trukmė – 6.30 val., o išlaidos advokato pagalbai apmokėti neviršija 2015 m. kovo 19 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymo Nr. 1R-77 „Dėl teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymo Nr. 1R-85 „Dėl rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą maksimalaus dydžio patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos) nustatytų maksimalių dydžių (Rekomendacijų 8.2, 8.16, 8.19 punktai) ir yra pagrįstos, taip pat atsižvelgdamas į tai, kad atsakovė yra fizinis asmuo, pati samdėsi advokatą ir jos patirtos išlaidos advokato pagalbai apmokėti yra tris su puse karto mažesnės, nei prašo iš atsakovės priteisti ieškovės atstovė, pirmosios instancijos teismas, vadovaudamasis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, sumažino ieškovei iš atsakovės priteistinių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą nuo 6693,70 Eur iki 5300 Eur.
21. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2020 m. gruodžio 22 d. nutartimi Alytaus apylinkės teismo 2020 m. rugpjūčio 5 d. sprendimą paliko nepakeistą ir priteisė ieškovei iš atsakovės 1270,50 Eur turėtų išlaidų, nagrinėjant civilinę bylą apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo.
22. Teisėjų kolegija nurodė, kad byloje esminis ginčas kilo atsakovei teigiant, jog trečiajam asmeniui UAB „Mentalumas“ priklausančios negyvenamosios patalpos nėra atjungtos nuo bendros Gyvenamojo namo šildymo sistemos, o šioms patalpoms yra tiekama šilumos energija, kurios dalį apmoka atsakovė.
23. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, jog patalpų rekonstrukcijos procese negyvenamosios patalpos šildyti buvo įrengta šildymo elektra sistema, o patalpų šildymas atjungtas nuo namo centralizuotos šildymo sistemos. Pirmosios instancijos teismas, įvertinęs byloje esančius įrodymus, t. y. Komisijos 2015 m. birželio 15 d. sprendimą, Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos 2015 m. kovo 20 d. raštą, Valstybinės energetikos inspekcijos 2015 m. vasario 18 d. raštą, pagrįstai nusprendė, kad 2015 m. nebuvo duomenų apie parduotuvės patalpų atjungimo nuo bendros Gyvenamojo namo šildymo sistemos neteisėtumą. Teisėjų kolegija nustatė, jog atsakovė į bylą nepateikė rašytinių įrodymų, kurie paneigtų pirmosios instancijos teismo išvadą, kad trečiojo asmens UAB „Mentalumas“ patalpos nėra atjungtos nuo ginčo namo šildymo sistemos, kad šis asmuo naudoja ieškovės tiekiamą šilumos energiją, kurios dalį apmokėjo ir apmoka atsakovė (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 178 straipsnis).
24. Kadangi UAB „Mentalumas“ priklausančios patalpos ginčo name atjungtos nuo centralizuotai Gyvenamajam namui tiekiamos šilumos energijos, todėl ginčo atveju negali būti taikomas vien tik šilumos paskirstymo metodas Nr. 4. Būtent šilumos paskirstymo metodas Nr. 5 yra skirtas šilumos kiekiui, skirtam patalpoms šildyti, apskaičiuoti, kai dalis patalpų atjungtos nuo centralizuoto šildymo sistemos ir šildomos kitokiu būdu.
25. Apeliacinės instancijos teismas atmetė kaip pernelyg abstraktčius apeliacinio skundo argumentus, jog pirmosios instancijos teismas suklydo, sprenddamas dėl UAB „Mentalumas“ atsijungimo nuo centralizuotos namo šildymo sistemos fakto realumo, atsijungimo nuo namo centralizuotos sistemos procedūrų trūkumą, jog teismas neįvertino kitose bylose priimtų teismų sprendimų formuluočių esmės.
26. Apeliacinės instancijos teismas taip pat pripažino, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai tenkino ieškovės reikalavimą atmesti atsakovės prašymą perskaičiuoti jos sumokėtas įmokas už patiektą šilumos energiją. Teisėjų kolegijos vertinimu, atsakovė nepateikė jokių įrodymų, kad UAB „Baltisches Haus“ ar UAB „Mentalumas“ naudojo ieškovės tiekiamą šilumos energiją, taip pat kad atsakovė yra sumokėjusi už kitų namo bendraturčių sunaudotą šilumos energiją (CPK 178 straipsnis).
27. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, pirmosios instancijos teismas, patenkinęs ieškinį, pagrįstai priteisė iš atsakovės ieškovei jos turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, kadangi ieškovė savo turėtas bylinėjimosi išlaidas pagrindė leistiniais įrodymais, o teismo priteistos bylinėjimosi išlaidos neviršija poįstatymiais aktais nustatytos maksimaliai priteistinos sumos.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

28. Atsakovė kasaciniu skundu prašo panaikinti Alytaus apylinkės teismo 2020 m. rugpjūčio 5 d. sprendimą ir Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gruodžio 22 d. nutartį ir: 1) priimti naują sprendimą – ieškinį atmesti arba civilinę bylą grąžinti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui; arba 2) pakeisti Alytaus apylinkės teismo 2020 m. rugpjūčio 5 d. sprendimą ir Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gruodžio 22 d. nutartį bei priimti naują sprendimą: sumažinti ieškovei iš atsakovės priteisto bylinėjimosi išlaidų atlyginimo dydį iki 1000 Eur. Kasacinį skundą grindžia šiais teisiniais argumentais:
 - 28.1. Apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, kuria remiantis atsijungimas nuo centralizuoto šildymo gali būti pripažintas teisėtu tik tuo atveju, kai ši teisė įgyvendinama laikantis teisės aktuose nustatytos atsijungimo tvarkos reikalavimų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2001 m. spalio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-932/2001, 2005 m. kovo 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-155/2005, 2007 m. spalio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-359/2007, 2010 m. gruodžio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-519/2010, 2017 m. sausio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-13-916/2017, 2019 m. birželio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-172-469/2019). Nors teismo pareiga buvo išspręsti atsijungimo teisėtumo klausimą, tačiau teismas nesiaiškino, kokia tvarka įgyvendintas atsijungimas laikomas teisėtu bei kokie dokumentai yra išduodami, patvirtinant tokio atsijungimo teisėtumą:
 - 28.1.1. nors teismas turėjo pareigą ištirti ir įvertinti, ar Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartyje padarytos išvados buvo nepagrįstos, tačiau jis to nepadarė;
 - 28.1.2. teismas savo išvadą, kad atsijungimas nuo centralizuoto šildymo buvo teisėtas, nepagrįstai grindė Komisijos 2015 m. birželio 15 d. sprendimu, Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos 2015 m. kovo 20 d. raštu ir Valstybinės energetikos inspekcijos 2015 m. vasario 18 d. raštu, kadangi šie dokumentai nepatvirtina Energetikos

valstybinės inspekcijos pažymos išdavimo;

28.1.3. ankstesnis pirmame aukšte esančių patalpų savininkas D. P. 1998 m. organizavo patalpų atjungimo nuo daugiabučio namo centrinio šildymo sistemos darbus, jam buvo išduotos techninės sąlygos, tačiau visi reikalavimai nebuvo įvykdyti. Kadangi atjungimas nebuvo įvykdytas 1998 metais, D. P. buvo įpareigotas atjungimo darbus atlikti vadovaujantis Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2000 m. sausio 12 d. įsakymu Nr. 20 patvirtintomis Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklėmis (toliau – 2000 m. Taisyklės):

- (i) vadovaujantis 2000 m. Taisyklių 6 punktu, rekonstruojamo objekto buto (patalpos) tiekimo ir vartojimo įrenginiams atjungti nuo šilumos tinklų objekto savininkas arba objekto buto (patalpos) savininkas privalėjo iš tiekėjo (šilumos įmonės) gauti šilumos įrenginių atjungimo technines sąlygas;
- (ii) šilumos tiekimo ir vartojimo įrenginių atjungimo arba rekonstravimo projektui keliami reikalavimai yra įtvirtinti 2000 m. Taisyklių 11.7 punkte. Nors byloje yra pateiktas pagal UAB „Baltisches Haus“ parengtą patalpų rekonstrukcijos projektą išduotas Lazdijų rajono savivaldybės administracijos 2003 m. kovo 27 d. statybos leidimas Nr. 31 ir pats projektas, kuriame yra paminėtas šildymas elektra, tačiau nėra jokios projektinės medžiagos, kuri patvirtintų šiam projektui keliamų Taisyklių 11.7 punkte įtvirtintų reikalavimų laikymąsi;
- (iii) projekte minimi butų savininkų parašai negali būti kvalifikuojami kaip jų duotas sutikimas dėl atsijungimo nuo centralizuoto šildymo, kadangi jis buvo duotas tam, kad UAB „Baltisches Haus“ rekonstruotų jai priklausančias patalpas pirmame aukšte ir rūsyje, atliktų fasadų remontą, statytų rampos priestatą ir rekonstruotų kiemo inžinerinius tinklus, asfalto ir šaligatvių dangas pagal nustatytą tvarką suderinatą ir patvirtintą projektą. Be to, kai kurie parašai nėra butų savininkų parašai. To paties projekto pripažinimo tinkamu naudotis aktas tik patvirtina, kaip įgyvendintas pats projektas pagal pateiktą užduotį, bet nepatvirtina ir neįteisina atsijungimo nuo centrinio šildymo sistemos;
- (iv) 2000 m. Taisyklių 14.4 punkte nustatyta, kad naujo arba rekonstruoto objekto šilumos įrenginiai prijungiami prie šilumos tinklų arba laikomi atjungtais, kada jų savininkas (tiekėjas arba vartotojas) pateikia tiekėjui (šilumos įmonei arba įgaliotai įmonei) Energetikos valstybinės inspekcijos išduotą nustatytos formos pažymą, kad sumontuoti, rekonstruoti arba atjungti šilumos įrenginiai atitinka šių įrenginių projektą ir galiojančių norminių aktų reikalavimus. Taigi rekonstruoto objekto šilumos įrenginiai nuo šilumos tinklų laikomi atjungtais, kada jų savininkas pateikia šilumos tiekėjui Energetikos valstybinės inspekcijos išduotą nustatytos formos pažymą, kad atjungti šilumos įrenginiai atitinka šių įrenginių projektą ir galiojančių norminių aktų reikalavimus. Nors buvusiam ginčo patalpų savininkui buvo išduotos techninės sąlygos, nagrinėjamu atveju nėra duomenų, įrodančių, jog buvusiam ginčo patalpų savininkui buvo išduota Energetikos valstybinės inspekcijos pažyma, kurioje būtų konstatuota, kad atjungti šilumos įrenginiai atitinka šių įrenginių projektą ir galiojančių norminių aktų reikalavimus ir kad ši pažyma buvo pateikta šilumos tiekėjui, kaip tai nustatyta 2000 m. Taisyklių 14.4 punkte;
- (v) siekiant šiuo metu atsijungti nuo centralizuoto šildymo, galioja Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 28 straipsnis, kuriame ypatingųjų ir neypatingųjų statinių, išskyrus nurodytuosius šio straipsnio 2 dalyje, kurių statybai išduotas šio įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1, 2 arba 3 punkte nurodytas statybą leidžiantis dokumentas, statyba užbaigiama, taip pat ir daugiabučio namo šildymo ir apšilimo karštu vandeniu bendrosios inžinerinės sistemos pertvarkymas (visame pastate ar jo dalyje keičiant šildymo būdą, prisijungiant prie ar atsijungiant nuo centralizuotų šilumos tiekimo inžinerinių tinklų) užbaigiamas surašant statybos užbaigimo aktą, todėl užbaigimo akte atsijungimas būna aiškiai apibrėžiamas;

28.1.1. Nekilnojamojo turto registre esantis įrašas, kad šildymo būdas – „vietinis centrinis šildymas“, nesuteikia pagrindo daryti išvadą, kad subjektas yra teisėtai atsijungęs nuo centrinio šildymo sistemos, kadangi registro administratoriui nėra suteikta teisė spręsti apie subjekto pateiktų duomenų teisėtumą ir pagrįstumą.

28.1. Kadangi metodas Nr. 5 galėjo būti taikomas tik tais atvejais, kai pastate yra teisėtai nuo centralizuotos šildymo sistemos atjungtų butų ar kitų patalpų, o UAB „Baltisches Haus“ teisėto atsijungimo nuo centralizuoto šildymo neįvykdė, ginčo atveju metodas Nr. 4 kartu su metodu Nr. 5 negalėjo būti taikomas. Teismas nepagrįstai neįvertino, ar buvęs savininkas UAB „Baltisches Haus“ baigė teisėtą atsijungimą nuo centralizuoto šildymo:

28.1.1. teismai, pripažindami, kad ginčo atveju metodo Nr. 4 taikymas kartu su metodu Nr. 5 buvo teisėtas, pažeidė Šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalies nuostatą, kuria remiantis, jei pastate yra daugiau kaip vienas šilumos vartotojas, kiekvienas vartotojas moka už jam priskirtą šilumos kiekį, kuris nustatomas pagal vartotojų iš Tarybos rekomenduotų taikyti metodų pasirinktą metodą. Kol vartotojai pasirenka metodą, taikomas pastato šildymo ir karšto vandens sistema bei įrengtus atsiskaitymuosius apskaitos prietaisus atitinkantis metodas;

28.1.2. dėl netinkamo metodo taikymo buvo pažeista Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 4-258 „Dėl šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – 2003 m. Taisyklės) 59.2.4 papunktyje įtvirtinta teisės norma, nustatanti, kad tuo atveju, kai tiekimo–vartojimo riboje pastato individualaus šilumos punkto įvade įrengtas šilumos apskaitos prietaisas matuoja bendrą viso pastato suvartotą šilumos kiekį, taikomas šilumos paskirstymo metodas Nr. 4. Ir tik tuo atveju, jei dalis patalpų atjungtos nuo centralizuoto šildymo sistemos ir šildomos kitokiu būdu (elektra, dujomis, kietuoju kuru ar kt.), taikomas šilumos paskirstymo metodas Nr. 4 kartu su šilumos bendrojo naudojimo patalpoms šildyti kiekio nustatymo ir paskirstymo metodu Nr. 5. Analogiškas reglamentavimas galiojo ir vėlesniais laikotarpiais.

28.2. Kadangi daugiabučio namo savininkų bendrija „(duomenys neskelbtini)“ 2018 m. kovo 29 d. vykusio bendrijos susirinkimo metu nutarė pasirinkti šilumos paskirstymo metodą Nr. 4, informuodama apie tai šilumos tiekėją 2018 m. kovo 30 d., šis metodas nuo to laiko privalėjo būti taikomas. Teismai, neįvertinę šių aplinkybių, pažeidė Šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą taisyklę, kad šilumos vartotojui tenkančio suvartoto šilumos kiekio dalies nustatymo metodu šilumos vartotojai pasirenka Civilinio kodekso nustatytą sprendimų priėmimo tvarką iš Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos rekomenduotų taikyti metodų. Tokiu būdu, be kita ko, buvo pažeista ir Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisės norma, reglamentuojanti sprendimų dėl daugiabučio namo butų ir kitų patalpų (pastatų) savininkų bendrų interesų tenkinimo priėmimą, taip pat nukrypta nuo kasacinio teismo praktikos, jog sprendimas dėl šilumos paskirstymo metodo pasirenkamas daugiabučio namo bendraturčių daugumos sprendimu.

28.3. Teismai netinkamai paskirstė įrodinėjimo pareigą, kadangi vartotojui paskyrė įrodyti tai, ko jis įrodyti negalėjo, taip pat išėjo už ieškinio ribų:

28.3.1. apeliacinės instancijos teismas, nurodydamas, kad atsakovė nepateikė į bylą jokių rašytinių įrodymų, kad ginčo patalpos nėra atjungtos nuo šildymo sistemos, o tų patalpų savininkas naudoja centralizuotai namui tiekiamą šilumos energiją, nepagrįstai paskyrė atsakovei pareigą įrodyti kito asmens atsijungimo nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos teisėtumą. Be to, atsakovė, kaip vartotoja, neturėjo jokių galimybių pateikti įrodymus, pagrindžiančius kito asmens naudojamą šilumos energiją, nes tokią galimybę turėjo tik pati ieškovė;

28.3.2. pati šilumos tiekėja nepateikė jokių pažymų, kuriomis būtų patvirtintas teisėtas ginčo patalpų atsijungimas nuo centralizuoto šilumos energijos tiekimo;

- 28.3.3. teismai iš esmės patys rinko įrodymus, kurių ieškovė, kaip profesionalė, pateikti negalėjo, nors pati šilumos tiekėja turėjo pareigą rūpintis vartotojais ir, nesant įrodymų, patvirtinančių UAB „Baltisches Haus“ atsijungimo teisėtumą, turėjo pareigą ginti gyventojus ir taikyti palankiausią šilumos paskirstymo metodą. Tokia šilumos tiekėjo pareiga išplaukia ir iš to, jog jis privalo užtikrinti šilumos vartotojo teisės pasirinkti jam palankiausią šildymo būdą apsaugą, nepažeisdamas kitų daugiabučio namo gyventojų, centralizuoto šildymo sistemų vartotojų, interesų;
- 28.3.4. teismai nepagrįstai nurodė, kad Komisija priėmė sprendimą remdamasi Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje [Nr.e2A-142-186/2018](#), dėl ko, kasaciniam teismui panaikinus minėtą apeliacinės instancijos teismo nutartį, Komisijos išvados neva buvo nepagrįstos. Komisija nurodyta nutartimi rėmėsi kaip vienu iš pagrindų, tačiau ne vieninteliu, įsigilindama ir į kitus motyvus, dėl kurių Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartyje nebuvo pasisakyta.
- 28.4. Teismai, nesumažindami ieškovės prašomų priteisti bylinėjimosi išlaidų (bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos metu ieškovės naudai iš atsakovės priteista 5300 Eur, o bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme – 1270,5 Eur išlaidų atlyginimo advokato pagalbai apmokėti), pažeidė [CPK 98 straipsnio](#) 2 dalyje įtvirtintą teisės normą, taip pat nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, formuojamos, kai sprendžiamas bylinėjimosi išlaidų sumažinimo klausimas:
- 28.4.1. apeliacinės instancijos teismas netinkamai vertino bylinėjimosi išlaidų mažinimo kriterijus, jų netaikė; priteista bylinėjimosi išlaidų suma neatitinka bylos sudėtingumo bei teisingumo ir protingumo principų;
- 28.4.2. ieškovės pateiktas nepriklausomas tyrimas buvo atliktas tik jos iniciatyva ir neturi jokios įrodomosios galios, todėl šios išlaidos negalėjo būti vertinamos kaip bylinėjimosi išlaidos. Atsakovė su tokiais išlaidomis nesutiko ir tai nurodė savo baigiamosiose kalbose;
- 28.4.3. kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad, nustatant priteistino advokato užmokesčio dydį, turi būti atsižvelgta į konkrečios bylos sudėtingumą, teisinių paslaugų kompleksiskumą, specialiųjų žinių reikalingumą, ankstesnį (pakartotinį) dalyvavimą toje byloje, turto (pinigų sumų) dydį (priteistiną ar ginčijamą), teisinių paslaugų teikimo pastovumą ir pobūdį, sprendžiamų teisinių klausimų naujumą ir kitas svarbias aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-212/2009](#));
- 28.4.4. kadangi ieškovė yra profesionali šilumos tiekėja ir ginčas susijęs su ieškovės profesinės veiklos sritimi (ieškovė tiekia vartotojams karštą vandenį, vykdo karšto vandens apskaitos prietaisų priežiūrą, prižiūri šilumos vartotojų pastatų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemas), ginčas jai nebuvo sudėtingas ar reikalaujis specialių žinių;
- 28.4.5. ieškovei nebuvo jokio poreikio samdyti advokatą, kadangi ji yra įdarbinusi profesionalų teisininką, kuris kitose bylose jai atstovauja; todėl, pirkdama advokato teises paslaugas, ieškovė turi prisiimti riziką dėl patirtų atstovavimo išlaidų, o ne perkelti jų atlyginimą atsakovei, tai apribodama atsakovės teisę ginti savo pažeistas teises, kadangi neadekvačiai didelių išlaidų atlyginimo priteisimas itin neigiamai paveiktų atsakovės finansinę padėtį;
- 28.4.6. bylinėjimosi išlaidos susidarė ieškovei inicijavus bylos nagrinėjimą teisme, kadangi ji skundė Komisijos nutarimą, todėl šiuo atveju atsakovė, kaip vartotoja, negalėjo padaryti jokios įtakos bylinėjimosi išlaidų susidarymui, o tai privalėjo lemti bylinėjimosi išlaidų mažinimą.
1. Ieškovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti atsakovės kasacinį skundą. Savo nesutikimą su kasaciniu skundu grindžia šiais teisiniais argumentais:
- 1.1. Kasaciniame skunde nepagrįstai nurodoma, kad bylą nagrinėjantys teismai turėjo pareigą ištirti ir įvertinti, ar Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartyje padaryta išvada, jog atsijungimas buvo neteisėtas, buvo nepagrįsta. Nagrinėjamu atveju vartotojo ir šilumos tiekimo įmonės ginčas buvo sprendžiamas Komisijoje išankstine ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka. Komisijos priimtas nutarimas buvo grindžiamas išimtinai tik negaliojančia Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutarties dalimi, jokio kito tyrimo Komisija neatliko, o išnagrinėto ginčo ribos apibrėžė ir bylos nagrinėjimo ribas. Dėl šių priežasčių bylą nagrinėję teismai pagrįstai nusprendė, kad Komisijos nutarimas negali būti laikomas pagrįstu ir teisėtu.
- 1.2. Atsakovės klaidingai aiškina apeliacinės instancijos teismo priimtą nutartį, nurodydama, neva kokiais dokumentais rėmėsi apeliacinės instancijos teismas, padarydamas skundžiamos nutarties išvadą. Atsakovė cituoja Komisijos 2015 m. birželio 15 d. sprendimo atskiras ištraukas, tačiau jų nevertina bendrame kontekste. Minėtu sprendimu Komisija nuraukė ginčo nagrinėjimą, konstatavusi, kad ji nėra kompetentinga pasisakyti dėl ginčo patalpų atjungimo nuo centralizuotos šildymo sistemos teisėtumo.
- 1.3. Atsakovės argumentai, kad apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo kasacinio teismo išaiškinimų, kurie susijęs su centralizuoto šildymo atjungimo tvarka, nėra pagrįsti:
- 1.3.1. visose atsakovės nurodomose bylose buvo sprendžiami šilumos tiekimo įmonės ir atsijungusio nuo centralizuotai tiekiamos šilumos sistemos asmens ginčai dėl neteisėto atsijungimo nuo centralizuotai tiekiamos šilumos sistemos. Ginčo atveju aplinkybės buvo kitokios;
- 1.3.2. nurodomose kasacinio teismo nutartyse, apibendrinant atjungimo nuo centralizuotos šildymo sistemos procedūros reglamentavimą ir teismų praktikos nuostatas, akcentuojamas ne tik specialios šilumos tiekimo įrangos atjungimo procedūros laikymasis, bet visų suinteresuotų asmenų interesų (tiek privačių, tiek viešųjų) pusiausvyros užtikrinimas. Atsakovė nei kreipdamasi į Komisiją, nei bylos nagrinėjimo metu nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių, kad atsakovė (ar kiti namo gyventojai) patiria žalą dėl šilumos energijos tiekimo tvarumo pažeidimų ar atsakovei būtų nepagrįstai perkelta mokėjimo už šilumos energiją našta. Tuo tarpu ieškovė į bylą pateikė įrodymus, patvirtinančius, kad atsakovė už buvusį negyvenamųjų patalpų savininką (UAB „Baltisches Haus“), kuris faktiškai šilumos energijos iš Gyvenamojo namo centrinės šildymo sistemos negavo, jokių įmokų nemokėjo. Atitinkamai atsakovės siekis mokėti mažiau, nei ji faktiškai suvartoja, yra nesąžiningas ir jo įgyvendinimas reikštų nepagrįstą sutaupymą kito asmens sąskaita;
- 1.3.3. ginčo atveju negyvenamųjų patalpų šilumos sistema atjungta nuo Gyvenamojo namo centrinės šilumos sistemos 1998 m., byloje nėra jokių sistemos pažeidimų patvirtinančių duomenų, o Komisija tokių nenustatė. Visiems Gyvenamajame name esančių patalpų bendraturčiams buvo žinoma apie negyvenamųjų patalpų atjungimą nuo centrinės šildymo sistemos vėliausiai 2002 m., tačiau nė vienas Gyvenamajame name esančių butų savininkas jokių pretenzijų nereikšė. Butų savininkų iniciatyva 2015 m. parengtame Gyvenamojo namo atnaujinimo techniniame projekte nurodyta, kad negyvenamųjų patalpų šildymo sistema atjungta nuo bendros Gyvenamojo namo šildymo sistemos ir turi savo šilumos šaltinį;
- 1.3.4. net ir darant prielaidą, kad dėl atsakovės įvardijamų formalų pažeidimų negyvenamųjų patalpų šilumos sistemos atjungimas nuo centrinės šildymo sistemos galėtų būti laikomas neteisėtu, atsakovei byloje apskritai neįrodinėjant, kad dėl ginčo patalpų šildymo sistemos atjungimo nuo centrinės šilumos sistemos ji patyrė kokių nors nuostolių, o ieškovei byloje įrodymais pagrindus, kad ginčo patalpos faktiškai atjungtos nuo Gyvenamojo namo šilumos sistemos ir centralizuotai tiekiamos šilumos nenaudoja, darytina išvada, kad ginčo atveju nebuvo pažeistos daugiabučio gyvenamojo namo savininkų subjektinės teisės.

- 1.4. Teismai nepažeidė Šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto reglamentavimo:
- 1.4.1. bylą nagrinėję teismai pagrįstai nustatė, kad [CK](#) nustatyta tvarka priimtas sprendimas dėl Gyvenamojo namo šilumos vartotojų pasirinkto Komisijos rekomenduoto taikyti metodo nėra pateiktas, todėl turi būti taikomas pastato šildymo ir karšto vandens sistema bei įrengtus atsiskaitomuosius apskaitos prietaisus atitinkantis metodas;
- 1.4.2. Nutarimu Komisija nustatė, kad nuo 2007 m. liepos 1 d. Gyvenamajame name suvartota šiluma buvo skirstoma vadovaujantis galiojusiomis metodo Nr. 4 ir metodo Nr. 5 redakcijomis ir iki šiol šiluma Gyvenamajame name skirstoma pagal metodą Nr. 4 ir metodą Nr. 5;
- 1.4.3. Komisija, susipažinusi su dokumentais dėl Gyvenamojo namo šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemos, nustatė, kad, atsižvelgiant į tai, jog Gyvenamajame name yra įrengtas šilumos punktas ir įvadinis šilumos apskaitos prietaisas, metodas Nr. 4 labiausiai atitiko ir atitinka Gyvenamojo namo šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemą bei įrengtus atsiskaitomuosius šilumos apskaitos prietaisus, o metodas Nr. 5 suvartotai šilumai skirstyti galėjo būti ir gali būti taikomas tais atvejais, kai Gyvenamajame name yra nuo centralizuotos šildymo sistemos atjungtų butų ar kitų patalpų;
- 1.4.4. išnaginėjusi ginčą išankstine ginčo nagrinėjimo ne teisme tvarka, Komisija, remdamasi išimtinai negaliojančia Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutarties dalimi, pripažino, kad metodas Nr. 5 negali būti taikomas;
- 1.4.5. net ir laikant, kad bylą nagrinėję teismai turėjo peržengti išankstine ginčo ne teisme tvarka išnagrinėto ginčo nustatytas ribas, byloje nebuvo jokių duomenų, patvirtinančių metodo Nr. 5 taikymo negalimumą;
- 1.4.6. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2019 m. sausio 21 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-61-313/2019 nurodė, kad negyvenamųjų patalpų atjungimo nuo bendros namo šildymo sistemos metu (1998 metais) gyvenamojo namo buto ar kitų patalpų savininkų teisė atjungti patalpų šildymo įrenginius nuo bendros daugiabučio namo šildymo sistemos buvo reglamentuojama šiais teisės aktais: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. rugsėjo 17 d. nutarimu Nr. 723 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. rugsėjo 25 d. nutarimo Nr. 704 („Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymo įgyvendinimo tvarkos“) dalinio pakeitimo“, Lietuvos Respublikos statybos ir urbanistikos ministro 1997 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. 245 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.03:1997 patvirtinimo“ patvirtinta Statinių projektavimo sąlygų nustatymo, statinių projektų derinimo ir jų tvirtinimo tvarka. Atsakovė jokių šiuose teisės aktuose nustatytos specialios šilumos tiekimo įrangos atjungimo procedūros pažeidimų nenurodė ir neįrodinėjo.
- 1.5. Kasacinis skundas nepagrįstai grindžiamas Šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje ir Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų teisės normų pažeidimu po to, kai 2018 m. kovo 29 d. bendrijos sprendimu neva buvo pasirinktas šilumos paskirstymo metodas:
- 1.5.1. Šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje aiškiai nustatyta, kad šilumos paskirstymo metodą šilumos vartotojai pasirenka [CK](#) nustatyta sprendimų priėmimo tvarka, t. y. daugiabučio namo bendraturčių daugumos sprendimu;
- 1.5.2. nagrinėjamu atveju pastato bendraturčių daugumos sprendimas į bylą nėra pateiktas. Bendrijos narių 2018 m. kovo 29 d. sprendimas nėra [CK](#) nustatyta sprendimų priėmimo tvarka priimtas pastato bendraturčių sprendimas, todėl jokių teisinių pasekmių negali sukelti. Byloje nėra ginčo, kad ne visi pastato bendraturčiai yra bendrijos nariai. Nesant pastato bendraturčių sprendimo dėl Tarybos rekomenduojamų metodų pasirinkimo, šilumos tiekimo įmonė privalo parinkti metodą, atitinkantį esančią šilumos sistemą;
- 1.5.3. pastatų bendraturčiai nėra laisvi pasirinkti bet kokią metodą, kuris neatitinka pastatuose įrengtų šildymų sistemų;
- 1.5.4. imperatyvi Šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta norma nustatomas esminis atsiskaitymo už šilumą principas, kad kiekvienas vartotojas moka už jam priskirtą šilumos kiekį, išmatavus, įvertinus ar kitaip pagal Komisijos rekomenduojamus taikyti ar su juo suderintus metodus nustatčius, kokia visų vartotojų bendrai suvartoto šilumos kiekio dalis tenka tam šilumos vartotojui. Šių dalių matavimo, nustatymo ar įvertinimo metodą pasirenka šilumos vartotojai iš Komisijos rekomenduotų taikyti metodų;
- 1.5.5. kadangi patalpų šildymo sistema atjungta nuo centrinės šildymo sistemos, patalpos centralizuotai tiekiamos šilumos negauna, metodų Nr. 4 ir Nr. 5 taikymas labiausiai atitiko ir atitinka faktinį šilumos paskirstymo tipą Gyvenamajame name.
- 1.6. Teismai tinkamai paskirstė įrodinėjimo našlą ir neišėjo už ieškinio ribų:
- 1.6.1. Atsakovė, kasaciniame skunde nurodydama, kad Komisija, priimdama skundžiamą nutarimą, Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartimi rėmėsi kaip vienu iš pagrindų, tačiau ne vieninteliu, kitų pagrindų nenurodo, o iš paties nutarimo jų neįmanoma nustatyti. Tarybos atstovas bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme metu patvirtino, kad Komisija vadovavosi išimtinai panaikinta Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutarties dalimi ir jokio kito tyrimo neatliko;
- 1.6.2. atsakovė kreipėsi į Komisiją su 2018 m. gegužės 22 d. prašymu, jį grįždama tuo, kad ieškovė nevykdo Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutarties ir jos pagrindu priimtos atskirosios nutarties (prašyme atsakovė taip pat nurodė, kad Bendrija pasirinko šilumos paskirstymo metodą, tačiau Komisija nutarimu nespėdė klausimo dėl Bendrijos sprendimo (teisės) pasirinkti šilumos paskirstymo metodą). Lietuvos Aukščiausiajam Teismui 2019 m. sausio 21 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje [Nr. e3K-3-61-313/2019](#), nutraukus civilinės bylos dalį dėl ginčo patalpų šildymo sistemos atjungimo nuo centrinės šildymo sistemos teisėtumo, ieškovė pagrįstai šioje byloje įrodinėjo, kad metodo Nr. 4 kartu su metodu Nr. 5 taikymas labiausiai atitiko ir atitinka faktinį šilumos paskirstymo tipą pastate, o tai taip pat atitinka Šilumos ūkio įstatymo reikalavimus bei pastate esančių patalpų savininkų interesus;
- 1.6.3. ieškovė pateikė byloje įrodymus, patvirtinančius, kad atsakovė jokių nuostolių dėl ginčo patalpų atjungimo nuo centralizuotai tiekiamos šilumos sistemos nepatyrė, tuo tarpu atsakovė priešingų aplinkybių byloje neįrodinėjo;
- 1.6.4. teismų praktikoje ginčai dėl patiekto šilumos kiekio paskirstymo daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, t. y. dėl jiems tenkančios apmokėti dalies dydžio, pripažįstami ginčais dėl nuostolių, patirtų sumokėjus už kito asmens sunaudotą šilumos energiją, atlyginimo. Todėl nagrinėjamoje byloje visų pirma turėjo būti nustatyta, kad dėl tariamai netinkamo šilumos paskirstymo metodo taikymo atsakovė patyrė nuostolių, t. y. sumokėjo už šilumos energiją daugiau, nei jos faktiškai sunaudavo (mokėjo už tai, ko negavo), o jos permoka susidarė dėl to, kad kitas patalpų savininkas prievoles sumokėti už suvartotą šilumos energiją išvengė (ji sumokėjo už dalį šilumos energijos, už kurią turėjo mokėti UAB „Baltisches Haus“). Atsakovė šių aplinkybių byloje apskritai neįrodinėjo;
- 1.6.5. pirmosios instancijos teismas sprendime pagrįstai pažymėjo, kad atsakovė jai priklausančių butų pastate įsigijo tik 2013 m. spalio 16 d., todėl Komisija neturėjo jokio pagrindo priimti sprendimą perskačiuoti ir grąžinti permokas atsakovei už laikotarpį nuo 2007 m. liepos 1 d.;
- 1.6.6. buvusiems atsakovės buto savininkams apie ginčo negyvenamųjų patalpų atsijungimą nuo centralizuotai tiekiamos šilumos sistemos neabejotinai buvo žinoma nuo 2002 m., šie asmenys jokių ginčų dėl to nekėlė ir maksimalus 10 metų senaties terminas

tokiems ginčams kelti yra pasibaigęs. Nors teismai, atmesdami ieškinio reikalavimus, nepasisakė dėl ieškinio senaties termino taikymo, šis terminas yra pasibaigęs.

1.7. Pirmosios instancijos teismas tinkamai taikė [CPK 98 straipsnio](#) 2 dalį ir nenukrypo nuo kasacinio teismo praktikos:

- 1.7.1. ieškovės patirtos išlaidos, susijusios su advokato pagalba, nevirsija Rekomendacijose nurodyto dydžio ir pirmosios instancijos teismo netgi buvo sumažintos, atsižvelgiant į tai, kad atsakovė yra fizinis asmuo;
- 1.7.2. atsakovė nepagrįstai nurodo, kad byla ieškovei buvo nesudėtinga. Ieškovė nėra dalyvavusi nė vienoje panašaus pobūdžio byloje. Pati atsakovė pateikė prašymą pirmosios instancijos teismui dėl 1840 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti, nurodydama, kad realiai jos išlaidos buvo daug didesnės, o tai paneigia atsakovės argumentus dėl [CPK](#) 98 straipsnio 2 dalies pažeidimo ir bylos nesudėtingumo;
- 1.7.3. atsakovė nepagrįstai nurodo, kad aplinkybė, jog pas ieškovę dirba teisininkas, pašalina ieškovės teisę naudotis advokato paslaugomis. Šis teisininkas neturi aukštojo universitetinio teisinio išsilavinimo, kuris leistų vesti bylas ieškovės vardu ([CPK](#) 56 straipsnio 2 dalis). Įstatymai nedraudžia juridiniams asmenims naudotis advokato pagalba tais atvejais, kai juridinis asmuo yra sudaręs darbo sutartį su teisininku. Vadovaujantis susiformavusia teismų praktika, išlaidų advokato pagalbai apmokėti atlyginimas yra priteisiamas, neatsižvelgiant į tai, kad pas juridinį asmenį dirba net ir aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą turintys asmenys;
- 1.7.4. sprendžiant bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimą, svarbus pačios atsakovės procesinis elgesys. Byla galėjo būti išnagrinėta žymiai greičiau, tačiau būtent dėl pačios atsakovės prašymų, teikiamų ne laiku, t. y. bylos nagrinėjimo metu, ir dokumentų pateikimo teismui civilinės bylos nagrinėjimo dieną pirmosios instancijos teismas buvo priverstas atidėti teismo posėdžius, dėl to bylinėjimosi išlaidos išaugo. Atsakovės procesinis elgesys apeliacinės instancijos teisme, teikiant įstatyme nenustatytus paaiškinimus teismo posėdžio išvakarėse, taip pat nebuvo suderinamas su [CPK](#) 7 straipsnyje įtvirtintais proceso koncentracijos bei ekonomiskumo principais, sąžiningu naudojimosi procesinėmis teisėmis, dėl to ieškovės bylinėjimosi išlaidos taip pat padidėjo;
- 1.7.5. nagrinėjamu atveju būtent atsakovė, o ne ieškovė, nesulaukusi Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutarties apskundimo termino pabaigos, inicijavo ginčą tuo pagrindu, kad ieškovė nevykdo Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutarties;
- 1.7.6. atsakovės argumentai, kad teismas nepagrįstai priteisė iš jos atlyginti išlaidas, ieškovės patirtas dėl specialių žinių turinčio asmens išvados parengimo, nes tokios išvados negalima vertinti kaip ekspertizės išvados ir ji neturi jokio įrodomosios galios, yra nepagrįsti. Prie išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, priskiriamos kitos būtinos ir pagrįstos išlaidos ([CPK](#) 88 straipsnio 1 dalies 10 punktas). Atsižvelgiant į ginčo specifiškumą, kreipinasis į specialių žinių turintį asmenį buvo neišvengiamai būtinas ir pagrįstas.

1.8. Kadangi atsakovė pirmosios instancijos teismui nenurodė ir neįrodinėjo jokių aplinkybių dėl savo patirtų nuostolių ar permokos, susidariusios ieškovei taikant metodą Nr. 4 kartu su metodu Nr. 5, todėl jos su kasaciniu skundu pateikti įrodymai, kurie, atsakovės teigimu, patvirtina jos permoką dėl netinkamo metodo taikymo (permokos skaičiavimas įkeltas į kasacinio skundo tekstą), vadovaujantis [CPK 347 straipsnio](#) 2 dalyje įtvirtintu draudimu priimti naujus įrodymus ir juos vertinti, neturi būti priimti.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl ginčo dėl šilumos paskirstymo pastate esančių butų ir kitų patalpų savininkams nagrinėjimo teisme

2. Nagrinėjamoje byloje tarp šalių yra kilęs ginčas dėl šilumos energijos kiekio paskirstymo pastate esančių butų ir kitų patalpų savininkams bei mokesčių už šilumos energiją perskačiavimo. Pagal Šilumos ūkio įstatymo 21 straipsnio 1 dalį, vartotojų ir šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjų, pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtojų (ekspluatuotojų) ginčai nagrinėjami Energetikos įstatyme nustatyta tvarka. Pagal Energetikos įstatymo 34 straipsnio 1 dalies nuostatas, vartotojas, manantis, kad energetikos įmonė, vykdydama energetikos veiklą, pažeidė jo teises ar teisėtus interesus, susijusius su vartojimo sutartimi, pirmiausia privalo raštu kreiptis į energetikos įmonę ir nurodyti savo reikalavimus. Energetikos įmonė privalo išnagrinėti vartotojo kreipimąsi ir jam motyvuotai atsakyti ne vėliau kaip per 30 dienų nuo kreipimosi gavimo dienos. Vartotojo kreipimąsi energetikos įmonė nagrinėja savo nustatyta tvarka, kurią privalo skelbti savo interneto svetainėje ir sudaryti sąlygas vartotojams su ja susipažinti kitais būdais (Energetikos įstatymo 34 straipsnio 2 dalis).
3. Jeigu energetikos įmonė netenkina vartotojo reikalavimų arba juos tenkina iš dalies, atsakyme vartotojui turi būti pateikta informacija apie vartojimo ginčų neteisminio sprendimo instituciją ar kitą subjektą, kompetentingą spręsti ginčą. Vartotojo kreipinasis į vartojimo ginčų neteisminio sprendimo subjektą neatima vartotojo teisės kreiptis į teismą (Energetikos įstatymo 34 straipsnio 3 dalis).
4. Vartotojų ir energetikos įmonių ginčus ne teismo tvarka iki 2019 m. birželio 31 d. nagrinėjo Valstybinė energetikos inspekcija ir Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija. Komisijai pagal kompetenciją buvo priskirta nagrinėti ginčus dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl prisijungimo, mokėjimo už suvartotą energiją ar paslaugas, valstybės reguliuojamų kainų ir (ar) tarifų taikymo, dėl energijos ir energijos išteklių tiekimo šrautų balansavimo, taip pat kitus vartotojų ir energetikos įmonių ginčus energetikos srityje, nepriskirtus Valstybinei energetikos inspekcijai (Energetikos įstatymo redakcijos, galiojusios iki 2019 m. birželio 31 d., 34 straipsnio 4 dalis).
5. Vadovaujantis ginčo atveju aktualios Energetikos įstatymo redakcijos 34 straipsnio 7 dalimi, Valstybinės energetikos inspekcijos ir Komisijos sprendimai, priimti išnagrinėjus vartotojų ir energetikos įmonių ginčus, įsigalioja ir yra privalomi vykdyti, jeigu nė viena ginčo šalis per 30 dienų nuo Valstybinės energetikos inspekcijos ar Komisijos sprendimo dėl ginčo priėmimo nepareiškia ieškimo bendrosios kompetencijos teisme Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka, prašydama nagrinėti ginčą iš esmės. Kreipinasis į bendrosios kompetencijos teismą po Valstybinės energetikos inspekcijos ar Komisijos sprendimo dėl ginčo priėmimo netaikomas šio sprendimo apskundimu. Remiantis Energetikos įstatymo 34 straipsnio 8 dalimi, įsigaliojusiam Valstybinės energetikos inspekcijos ir Komisijos sprendimui buvo suteiktas vykdomojo dokumento teisinis statusas, nurodant, kad tuo atveju, jei šis sprendimas neįvykdomas, jis gali būti priverstinai vykdomas [CPK](#) nustatyta tvarka.
6. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, jog tarp energetikos įmonės ir vartotojo kilęs ginčas buvo išnagrinėtas Komisijos privaloma ikiteismine tvarka, tačiau, ieškovei (energetikos įmonei) dėl priimto Komisijos nutarimo pareiškus ieškinį bendrosios kompetencijos teisme, ginčas turėjo būti nagrinėjamas iš esmės. Taigi, atsižvelgiant į nutarties 33 punkte nurodytą reglamentavimą, pareiškus ieškinį bendrosios kompetencijos teisme, Komisijos nutarimas liko neįsiteisėjęs, netapo privalomas ir neįgijo vykdomojo dokumento statuso ([CPK](#) 587 straipsnio 10 punktas,

- Energetikos įstatymo 34 straipsnio 8 dalis). Teismas tokiu atveju tarp vartotojo ir energetikos įmonės kilusį ginčą turėjo nagrinėti iš esmės, o Komisijos nutarimas negalėjo būti teismo peržiūros dalykas, t. y. teismas, nagrinėdamas ginčą iš esmės, neturėjo vykdyti šio nutarimo pagrįstumo ir teisėtumo patikrinimo ar peržiūros procedūrų, nes tokios procedūros įstatyme nenustatytos. Nagrinėdamas tarp šalių kilusį ginčą dėl šilumos kiekio paskirstymo vartotojams (*inter alia* (be kita ko), ir dėl konkretaus šilumos paskirstymo metodo taikymo) teismas [CPK](#) nustatyta tvarka turėjo nustatyti tokio ginčo išsprendimui teisinę reikšmę turinčias aplinkybes, šias aplinkybes teisiškai kvalifikuoti ir priimti atitinkamą sprendimą.
7. Šilumos paskirstymo vartotojams pagrindas įtvirtintas šiuo metu galiojančio Šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje. Pagal aptariamą nuostatą, jeigu pastate yra daugiau kaip vienas šilumos vartotojas, visas pastate suvartotas šilumos kiekis paskirstomas (išdalijamas) vartotojams, o kiekvienas vartotojas moka už jam priskirtą šilumos kiekį, išmatavus, įvertinus ar kitaip pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos rekomenduojamus taikyti ar su ja suderintus metodus nustačius, kokia visų vartotojų bendrai suvartoto šilumos kiekio dalis tenka tam šilumos vartotojui. Šių dalių matavimo, nustatymo ar įvertinimo metodą šilumos vartotojai pasirenka CK nustatyta sprendimų priėmimo tvarka iš Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos rekomenduotų taikyti metodų. Kiti metodai gali būti taikomi tik suderinti su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija. Kol vartotojai pasirenka metodą, taikomas pastato šildymo ir karšto vandens sistema bei įrengtus atskaitomuosius apskaitos prietaisus atitinkantis metodas. Nagrinėjamo ginčo atveju aktualiu laikotarpiu galiojo iš esmės tokios pat šio įstatymo nuostatos.
 8. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad šilumos vartotojų teisė pasirinkti tinkamiausią jiems šilumos paskirstymo metodą turi tam tikrų teisinės pareigos požymių, nes, visų pirma, vartotojai tampa atsakingi už tinkamo šilumos paskirstymo metodo paiešką ir nusistatymą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. rugsėjo 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-386-916/2016](#), 30 punktas). Skirtingi šilumos paskirstymo metodai parengiami siekiant tinkamai apskaičiuoti šilumos kainą priklausomai nuo to, kokia pastate įrengta šildymo sistema. Taip patenkinami šilumos vartotojų poreikiai mokėti už realiai suvartojamą šilumos kiekį ir užtikrinama tinkama šilumos vartotojų ir šilumos tiekėjo interesų pusiausvyra. Name taikomas šilumos paskirstymo metodas turi atitikti namo šildymo sistemos ypatumus (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. rugsėjo 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-386-916/2016](#) 27, 28 punktas).
 9. Šilumos tiekėjas yra teisės aktų įpareigotas taikyti pastato šildymo ir karšto vandens sistemą bei įrengtus atskaitomuosius apskaitos prietaisus atitinkantį šilumos paskirstymo metodą (Šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalis) ir yra ribojamas 2010 m. spalio 25 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu Nr. 1-297 patvirtintų Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių nuostatų, kurių 29 punkte nurodyti tipiniai atvejai, kada šilumos tiekėjas turi taikyti tam tikrą šilumos paskirstymo metodą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. rugsėjo 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-386-916/2016](#), 29 punktas).
 10. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad ieškovė UAB „Lazdijų šiluma“ tiekia šilumą gyvenamajam namui (duomenys neskelbtini). Paskirstydama suvartotą šilumos kiekį butų ir kitų patalpų savininkams, ieškovė taiko pastato šildymo ir karšto vandens sistemą bei įrengtus šilumai paskirstyti naudojamus apskaitos prietaisus atitinkantį Komisijos rekomenduotą taikyti šilumos paskirstymo butų ir kitų patalpų savininkams metodą Nr. 4 kartu su metodu Nr. 5. Byloje nustatyta, kad gyvenamojo namo (duomenys neskelbtini), butų ir kitų patalpų savininkai nėra nustatyta tvarka priėmę sprendimo dėl konkrečių Komisijos rekomenduojamų taikyti šilumos kiekio paskirstymo butų ir kitų patalpų savininkams metodų taikymo. Byloje ieškovė siekia nustatyti, kad ji teisingai taiko minėtus šilumos paskirstymo metodus Nr. 4 ir Nr. 5, o atsakovė byloje kvestionuoja ieškovės parinktą taikyti šilumos paskirstymo metodų Nr. 4 ir Nr. 5 tinkamumą, siekdama jai priklausančiam butui priskirto šilumos kiekio nurodomu laikotarpiu perskaiciavimo ir sumokėtos kainos dalies už priskirtą šilumos kiekį sumažinimo.
 11. Šilumos paskirstymo metodas Nr. 5 gali būti taikomas kartu su bet kuriuo Komisijos rekomenduojamu šilumos paskirstymo metodu, kuriuo nustatomas šilumos kiekis pastatui šildyti, kai dalis vartotojams priklausančių patalpų teisėtai atjungtos nuo centralizuoto šildymo sistemos ir šildomos kitokiu būdu (elektra, dujomis, kietuoju kuru ar kt.) (Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2005 m. liepos 22 d. nutarimo Nr. O3-41 1.4 punktas (Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2015 m. kovo 4 d. nutarimo Nr. O3-205 redakcija)). Byloje esminis ginčas kilo dėl šio metodo taikymo, atsakovei teigiant, jog trečiajam asmeniui UAB „Mentalumas“ priklausančios patalpos nėra teisėtai atjungtos nuo bendros pastato (duomenys neskelbtini), šildymo sistemos ir šioms patalpoms tiekiamą šilumos energiją, kurios dalį apmoka atsakovė.
 12. Kasacinio teismo praktikoje nuosekliai pabrėžiamas atsijungimo nuo centralizuoto šildymo sistemos teisėtumo aspektas, t. y. tam, kad buto ar kitų patalpų savininko šildymo sistemų įrenginių atsijungimas nuo daugiabučio namo šildymo sistemų būtų laikomas teisėtu, jis turi būti atliktas laikantis teisės aktuose įtvirtintų reikalavimų, nurodoma, kad savininkams įtvirtinta teisė atjungti savo buto, patalpų šildymo sistemos įrenginius nuo bendros daugiabučio namo šildymo sistemos, tačiau įgyvendinami šią teisę jie turi laikytis teisės aktų nustatytos atsijungimo tvarkos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-44/2012](#)); vartotojai, kurie neteisėtai atjungė buto šildymo sistemą nuo bendrų šildymo įrenginių, išlieka šilumos energijos vartotojai, iki teisės aktų nustatyta tvarka įteisins buto šildymo ir karšto vandens sistemų atjungimą, ir jiems tenka pareiga mokėti už šilumos energiją (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. rugsėjo 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-334-687/2017](#), 30 punktas).
 13. Kasacinis teismas taip pat yra išaiškinęs, kad vartojimo energijos pirkimo–pardavimo sutarties atveju vartotojas fizinis asmuo turi teisę vienašališkai, t. y. nepriklausomai nuo šilumos energijos tiekėjo valios, nutraukti sutartį, tačiau šią teisę įgyvendindamas turi laikytis tam tikrų reikalavimų, kurie skirti tinkamai visų suinteresuotų asmenų interesų (tiek privačių, tiek viešųjų) pusiausvyrai užtikrinti, be kita ko, turi būti užtikrinta, kad namo inžinerinių sistemų pertvarkymas nepažeistų statybos santykius reglamentuojančios viešosios teisės nuostatų, kad kiti namo gyventojai nepatirs žalos dėl šilumos energijos tiekimo tvarkos pažeidimų ar jiems nepagrįstai perkeltos mokėjimo už šilumos energiją naštos ar pan., kad bus užtikrintas šilumos tiekėjo interesas gauti užmokesį už vartotojo gautą energiją ir šilumos tiekėjas bus tinkamai informuotas apie vartotojo ketinimą nutraukti sutartį. Aptariamiems tikslams pasiekti – vartotojo atsijungimo nuo centralizuotos energijos tiekimo sistemos teisėtumui užtikrinti, be kita ko, skirti Statybos ir Šilumos ūkio įstatymų lydimieji teisės aktai – statybos techniniai reglamentai bei šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-172-469/2019](#), 39 punktas).
 14. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad statybą reglamentuojančiais teisės aktais buto šilumos atjungimo procedūra reguliuojama tiek, kiek tai susiję su statybos darbų atlikimu ir šiam procesui reikalingų dokumentų išdavimu, t. y. statybą reglamentuojančiuose teisės aktuose yra nustatyta, kaip parengti pastatą, butą atjungimo nuo centralizuoto šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų procesui; šilumos tiekimą ir vartojimą reglamentuojančiais teisės aktais įtvirtinamas pats atsijungimo procesas, t. y. kaip turi būti atsiungta nuo centralizuoto šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų, kad būtų užtikrinta šilumos vartotojo teisė pasirinkti jam palankiausią šildymo ir karšto vandens tiekimo būdą ir būtų nepažeisti kitų daugiabučio namo gyventojų, centralizuoto šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų vartotojų, interesai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-13-916/2017](#), 37 punktas). Analogiškai šis teisinis reglamentavimas aiškintinas ir tais atvejais, kai nuo centralizuotos šildymo sistemos yra atjungiamos kitos patalpos, esančios daugiabučiam name.
 15. Apibendrinant aptartas kasacinio teismo praktikos nuostatas, darytina išvada, kad, kilus tokio pobūdžio ginčui, kaip nagrinėjamoje byloje, kai yra kvestionuojamas vieno iš patalpų savininkų atsijungimo nuo centralizuotos šildymo sistemos teisėtumas, byloje turėjo būti nustatytos aplinkybės, kurios patvirtintų arba paneigtų faktinių atsijungimo veiksmų atlikimo metu galiojusios tvarkos laikymąsi, ir tuomet būtų sprendžiama dėl atitinkamo šilumos paskirstymo metodo taikymo.
 16. Apeliacinės instancijos teismas, palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, konstatavo, kad byloje esminis ginčas kilo atsakovei teigiant, jog trečiajam asmeniui UAB „Mentalumas“ priklausančios patalpos nėra atjungtos nuo bendros pastato (duomenys neskelbtini), šildymo sistemos, šioms patalpoms tiekiamą šilumos energiją, kurios dalį apmoka atsakovė; teismas nusprendė, jog atsakovė į bylą nepateikė rašytinių įrodymų, kurie paneigtų Alytaus apylinkės teismo sprendimo išvadą, kad trečiojo asmens UAB „Mentalumas“ patalpos

yra atjungtos nuo ginčo namo šildymo sistemos. Taigi, apeliacinės instancijos teismas iš esmės pritarė pirmosios instancijos teismo išvadoms dėl trečiojo asmens atsijungimo nuo ginčo namo šildymo sistemos teisėtumo.

17. Teismų procesiniuose sprendimuose pažymėta, kad byloje esantis atsakovės 2018 m. gegužės 22 d. prašymas patvirtina, jog atsakovė inicijavo tarp jos ir ieškovės UAB „Lazdijų šiluma“ kilusi ginčo dėl šilumos energijos paskirstymo nagrinėjimą Komisijoje ir jį grindė Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. kovo 22 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje Nr. e2A-142-186/2018, kuria buvo konstatuota, kad pastate esančių ir šiuo metu UAB „Mentalumas“ priklausančių negyvenamųjų patalpų šilumos vartojimo įrenginių atjungimo nuo pastato šilumos tinklų procedūra nėra baigta teisės aktų nustatyta tvarka. Jokių kitų neteisėtų ieškovės veiksmų atsakovė Komisijai nenurodė. Išnagrinėjus šį vartojimo ginčą Komisijos priimtas 2018 m. rugpjūčio 30 d. nutarimas taip pat patvirtina, kad Komisija pastate suvartotos šilumos paskirstymą vertino išimtinai tik minėtoje Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. kovo 22 d. nutartyje padarytų išvadų aspektu, joks kitas tyrimas nebuvo atliekamas. Kadangi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2019 m. sausio 21 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-61-313/2019, minėta apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis buvo panaikinta ir civilinės bylos dalis dėl reikalavimo pripažinti, kad negyvenamųjų patalpų savininkė neteisėtai atjungė patalpų šildymo sistemą nuo centrinės šildymo sistemos, nutraukta, pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog Komisijos nutarimas yra neteisėtas ir nepagrįstas.
18. Kaip jau nurodyta šios nutarties 34 punkte, Komisijos nutarimas nėra ir negali būti teisminės peržiūros dalykas, teismas nevykdo šio nutarimo teisėtumo ir pagrįstumo patikrinimo, o nagrinėja ginčą iš esmės. Aplinkybė, kad Komisija, priimdama nutarimą dėl tarp vartotojo ir energetikos įmonės kilusio ginčo išsprendimo, rėmėsi Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. kovo 22 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje [Nr. e2A-142-186/2018](#), kuri vėliau kasacinio teismo buvo panaikinta, savaime negali nulemti tokio ginčo išnagrinėjimo teisme rezultato. Kaip konstatuota šios nutarties 43 punkte, šios civilinės bylos nagrinėjimo dalyką sudaro vieno iš šilumos vartotojų atsijungimo nuo centralizuoto šildymo sistemos teisėtumo klausimas, tiesiogiai lemiantis taikytino šilumos paskirstymo metodo parinkimą. Kadangi bylą nagrinėję teismai kilusio ginčo iš esmės neišnagrinėjo, nenustatė faktinių aplinkybių, turinčių teisinę reikšmę, sprendžiant dėl atsijungimo nuo centralizuoto šildymo sistemos teisėtumo (neteisėtumo), nagrinėjamu atveju yra pagrindas pripažinti, jog buvo neatskleista bylos esmė. Kasacinis teismas faktinių bylos aplinkybių nenustato, o sprendžia tik su teisės taikymu susijusius klausimus ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis). Bylos esmės neatskleidimas yra esminis proceso teisės normų pažeidimas, dėl kurio, byloje nesant įvertintų visų reikšmingoms aplinkybėms nustatyti reikalingų įrodymų, byla negali būti išnagrinėta iš esmės apeliacinės instancijos teisme ([CPK 360 straipsnis](#)). Dėl to skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartis ir pirmosios instancijos teismo sprendimas naikintini, o byla perduotina pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, kad nagrinėdamas šią bylą pirmosios instancijos teismas nustatytų šios nutarties 43 punkte nurodytas aplinkybes ir spęstų dėl atitinkamo šilumos paskirstymo metodo taikymo ([CPK 327 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktas, 340 straipsnio 5 dalis, 360 straipsnis).
19. Kiti kasacinio skundo argumentai, atsizvelgiant į kasacinio teismo šioje nutartyje pateiktus išaiškinimus ir procesinę bylos baigtį, laikytini teisiškai nereikšmingais, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

20. Kasaciniam teismui nusprendus civilinę bylą perduoti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, šalių bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas spręsti pirmosios instancijos teismui kartu su kitų bylinėjimosi išlaidų paskirstymu ([CPK](#) 93, 96 straipsniai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

nutaria:

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gruodžio 22 d. nutartį ir Alytaus apylinkės teismo 2020 m. rugpjūčio 5 d. sprendimą panaikinti ir bylą perduoti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos

Alė Bukavinienė

Gražina Davidonienė

Egidija Tamošiūnienė